

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโรงเรียนต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ได้ดำเนินการสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผลการวิจัย
6. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีสถานภาพแตกต่างกัน
3. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ของโรงเรียนขนาดแตกต่างกัน

4. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่มีเพศแตกต่างกัน

5. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

สมมติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัย ไว้ดังนี้

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายด้าน
2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ของโรงเรียนขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน
4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ครอบคลุมประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ปีการศึกษา 2560 จำนวนทั้งสิ้น 22,788 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 121 คน ครูผู้สอน 2,146 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาจำนวน 56 คน จากทั้งหมด 56 โรงเรียน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 20,465 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง นักเรียน โรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ปีการศึกษา 2560 รวมจำนวน 391 คน จำแนกเป็นกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 90 คน ครูผู้สอน จำนวน 155 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 56 คน และผู้ปกครองนักเรียน 90 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 43) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 56 โรงเรียน จากนั้นผู้วิจัยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 49-50) โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ซึ่งวิธีการได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการดังนี้

1. โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 31 โรงเรียน โดยใช้การสุ่มแบบง่าย โดยจับฉลากแบบใส่คืน รวมกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 155 คน
2. โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 16 โรงเรียน โดยใช้การสุ่มแบบง่าย โดยจับฉลากแบบใส่คืน รวมกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 128 คน
3. โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 9 โรงเรียน โดยใช้การสุ่มแบบง่าย โดยจับฉลากแบบใส่คืน รวมกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 108 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานภาพผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงานและ เพศ มีลักษณะเป็นแนวตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อคุณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำนวน 6 ด้าน ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้อง ความเหมาะสมของภาษา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.8 – 1 และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการ

สถานศึกษา และผู้ปกครอง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จำนวน 50 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา เท่ากับ 0.966 และค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารของโรงเรียนรายข้ออยู่ระหว่าง 0.270 – 0.776

4. การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

4.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ ในการตอบแบบสอบถาม แล้วคัดลอกเอาเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์

4.2 นำแบบสอบถามที่คัดลอกเอาไว้ไปตรวจคะแนนเป็นรายข้อตามเกณฑ์ที่กำหนด

4.3 นำคะแนนที่ได้จากข้อ 2 ไปวิเคราะห์หาค่าสถิติต่างๆ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ทั้งนี้ได้วิเคราะห์ตามสมมติฐานการวิจัย

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การวิเคราะห์ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนโดยใช้ค่าสถิติดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total Correlation) ของเพียร์สัน (Pearson)

2.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach' s Alpha coefficient)

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

3.1 สมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.2 สมมติฐานข้อ 4 ใช้สถิติการทดสอบค่าสถิติที (t-test) ชนิด Independent Samples

3.3 สมมติฐานข้อ 2 และ 3 ใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) ในกรณีพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจะทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe-Method) หรือ LSD วิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ตามความเหมาะสม

4. การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยได้กำหนดการวัดระดับความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโรงเรียนต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนน และใช้เกณฑ์การพิจารณาของบุญชม ศรีสะอาด และคณะ (2553, หน้า 71) กำหนดไว้เป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโรงเรียนต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

4.51 -5.00 หมายถึง คาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโรงเรียนต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษามากที่สุด

3.51 -4.50 หมายถึง คาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโรงเรียนต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา มาก

2.51 -3.50 หมายถึง คาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโรงเรียนต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษปานกลาง

1.51 -2.50 หมายถึง คาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโรงเรียนต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษาน้อย

1.00 -1.50 หมายถึง คาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโรงเรียนต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษาน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงตาม ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านผู้นำทางการบริหารจัดการ และด้านความเป็นผู้นำ ตามลำดับ

2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวม พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษมีความคิดเห็นมากกว่าผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. แนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีจำนวน 2 ด้านประกอบด้วย ด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ และด้านคุณธรรม จริยธรรม สรุปจากคำสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

5.1 สรุปแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษาด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ ดังนี้

5.1.1 ผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษาควรมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ จำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถ มีการวางแผนช่วยเหลือสนับสนุนให้คำแนะนำครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนการสอน ด้วยเทคนิควิธีที่หลากหลาย จัดสื่อเทคโนโลยี และแหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้ครูและนักเรียนได้ใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และดำเนินการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง

5.1.2 การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการควรดำเนินการจัดโครงการพัฒนาภาวะผู้นำได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การปฏิบัติการงาน การเรียนรู้ร่วมกันลักษณะ PLC การวิจัยเพื่อพัฒนา

5.1.3 ผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษาควรมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านผู้นำวิชาการ ต้องมีความรู้ความสามารถ ด้านวิชาการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน เป็นสำคัญโดยให้บุคลากร ได้ร่วมวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์ ผู้บริหารและครูมีการวางแผนเพื่อพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน

5.1.4 ผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษาควรมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านผู้นำทางวิชาการ คือ ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้ครูได้มีการศึกษาดูงาน โรงเรียนที่เป็นเลิศเพื่อนำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

5.2 สรุปแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษาด้านคุณธรรม จริยธรรม ดังนี้

5.2.1 ควรมีการร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารและครูในยุคปฏิรูปการศึกษาโดยศึกษาจากกรณีปัญหาต่างๆ ในสภาพสังคมปัจจุบันร่วมกันหาแนวทางป้องกันและแนวทางการแก้ปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรม

5.2.2 ผู้บริหารมีวิธีการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน กำหนดนโยบายกลยุทธ์และมาตรฐานการสอนคุณธรรมจริยธรรม โดยอยู่บนพื้นฐานการประยุกต์ใช้ทรัพยากรของสถานศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนคุณธรรมจริยธรรม

5.2.3 ผู้บริหารจัดกิจกรรมพัฒนาอบรมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจทัศนคติที่ดีและทักษะด้านการจัดการเรียนการสอนคุณธรรมจริยธรรมให้ความสำคัญและเอาจริงเอาจังในการประเมินคุณธรรมจริยธรรมของครู แล้วผู้บริหารโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

5.2.4 ควรทำความเข้าใจบทบาทและความสำคัญของผู้นำกับปัญหาเชิงคุณธรรมจริยธรรมที่เกิดขึ้นโดยศึกษาจากกรณีตัวอย่างที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เพื่อทราบว่ายังคงมีปัญหาคุณธรรมอยู่ ปัญหาเหล่านั้นทำให้เกิดผลอย่างไร

5.2.5 ผู้บริหาร ควรส่งเสริมครูให้มีการศึกษา หาความรู้ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพและมาตรฐานวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอพร้อมทั้งส่งเสริมให้ครูมีทัศนคติที่ดีและค่านิยมที่ดีในอาชีพ มุ่งพัฒนาครู ให้มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีในการปฏิบัติงาน

5.2.6 ผู้บริหารวางแผนพัฒนาครูแกนนำ ด้านคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน และส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่าย เพื่อส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของครูผู้บริหาร และนักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล คาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโรงเรียนต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ในครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจ ที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านผู้นำทางการบริหารจัดการ และด้านความเป็นผู้นำ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะของนักบริหารที่ดี มีการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บัณฑิตราช (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัชราภรณ์ เหมือนรุ่ง (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่พึงประสงค์ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามเพศ และประสบการณ์การทำงาน ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่พึงประสงค์ของครูโรงเรียน

มัธยมศึกษาในจังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนที่พึงประสงค์ของครูอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนาภรณ์ ถัดหลาย (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ คุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนมืออาชีพตามความต้องการของครูผู้สอนและผู้ปกครอง นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดตราด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมจิตร จันทร์เปา (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการศึกษา พบว่า 1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนทร แตนดี (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน และเพื่อ เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผลการวิจัยพบว่า 1) โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวม พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารมีความคิดเห็นมากกว่าผู้ปกครองนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมากกว่าครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านความเป็นผู้นำ ผู้บริหารมี ความคิดเห็นมากกว่าครูผู้สอนและผู้ปกครองนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นมากกว่าประธานคณะกรรมการสถานศึกษา อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านผู้นำทางการบริหารจัดการ ผู้บริหารและครูผู้สอนมี ความคิดเห็นมากกว่าประธานคณะกรรมการสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นมากกว่าผู้ปกครองนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารมีความคิดเห็นมากกว่า ผู้ปกครองนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ

ประธานคณะกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นมากกว่าผู้ปกครองนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านคุณธรรม จริยธรรม ประธานคณะกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นมากกว่าผู้ปกครองนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ต่างมีความคิดเห็นว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารในยุคปฏิรูปการศึกษาที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้บริหารนั้นเป็นสิ่งที่ดี และเป็นสิ่งที่สังคมต้องการให้เกิดหรือมีในตัวผู้บริหาร แต่ทว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังกล่าวมีความหลากหลายและมีส่วนดีที่แตกต่างกันออกไปในทุกๆ ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บัณฑิตริก บุตรราช (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษมีความคิดเห็นมากกว่าผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนขนาดเล็กมีความคิดเห็นมากกว่าในโรงเรียนขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านความเป็นผู้นำ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นมากกว่าในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านผู้นำทางการบริหารจัดการ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นมากกว่าในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นมากกว่าในโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ บุคลิกภาพ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นมากกว่าในโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นมากกว่าในโรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านคุณธรรม จริยธรรม ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นมากกว่าในโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นมากกว่าในโรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพราะผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน อาจมีความต้องการผู้บริหารที่มีความสามารถหรือคุณลักษณะที่แตกต่างกันไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนทรแดนดี (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับจุด .05

4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนที่มีเพศต่างกัน ต่างมีมุมมองในการพัฒนาและส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา ที่แตกต่างกันออกไป ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนเพศชายอาจจะมองคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษาในมุมมองที่กว้างกว่า ส่วนผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนเพศหญิงอาจจะมองคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ

ผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษาในมุมมองที่แคบกว่า และละเอียดกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมจิตร จันทรเปา (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. แนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนควรมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ ควรเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และมีแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตลอดจนการบริหารหลักสูตรโดยคำนึงถึงเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในแต่ละระดับ โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนการสอน ด้วยเทคนิควิธีที่หลากหลาย จัดสื่อเทคโนโลยี และแหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้ครูและนักเรียนได้ใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และดำเนินการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของ วัฒนาสุวรรณไตรย์ (สัมภาษณ์ 21 กุมภาพันธ์ 2561) กล่าวไว้ว่า การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา ควรมีการจัดอบรม เชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนา ภาวะผู้นำ ทางวิชาการให้ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ และนิเทศกำกับ ติดตามผลการประเมินผลการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของธวัชชัย ไพใหญ่ (สัมภาษณ์ 25 กุมภาพันธ์ 2561) กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา ควรมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านผู้นำทางวิชาการ จำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถ มีการวางแผนช่วยเหลือสนับสนุนให้คำแนะนำครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน มีการจัดอบรมให้ครู เกี่ยวกับวิจัยในชั้นเรียน เพื่อครู จะได้นำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และมีการกำกับติดตาม เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับและแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา ด้านคุณธรรม จริยธรรม ควรมีการร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารและครูในยุคปฏิรูปการศึกษา โดยศึกษาจากกรณีปัญหาต่างๆ ในสภาพสังคมปัจจุบันร่วมกันหาแนวทางป้องกัน และแนวทางการแก้ปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรม ผู้บริหารต้องมีวิธีการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน กำหนดนโยบายกลยุทธ์และมาตรฐานการสอนคุณธรรม จริยธรรม โดยอยู่บนพื้นฐานการประยุกต์ใช้ทรัพยากรของสถานศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนคุณธรรมจริยธรรม จัดกิจกรรมพัฒนาอบรมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจทัศนคติที่ดีและทักษะด้านการจัดการเรียนการสอนคุณธรรมจริยธรรม

ให้ความสำคัญและเอาใจจริงเอาใจในการประเมินคุณธรรมจริยธรรมของครู แล้วผู้บริหารโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของ วัฒนา สุวรรณไตรย์ (สัมภาษณ์ 21 กุมภาพันธ์ 2561) กล่าวไว้ว่า ควรมีการร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารและครูในยุคปฏิรูปการศึกษาโดยศึกษาจากกรณีปัญหาต่างๆ ในสภาพสังคมปัจจุบันร่วมกันหาแนวทางป้องกันและแนวทางการแก้ปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมตลอดจนเข้าร่วมปฏิบัติธรรมและมีการติดตามประเมินผล และสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของ เถลิง ศรีนนท์ (สัมภาษณ์ 20 กุมภาพันธ์ 2561) กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารกำหนดนโยบายให้ชัดเจนในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับครูได้นำไปประพฤติปฏิบัติผู้บริหารมีวิธีการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ควรประเมินจากการมีคุณธรรมจริยธรรมมาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพิจารณาและหาแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษาคควรมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ จำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถ มีการวางแผนช่วยเหลือสนับสนุนให้คำแนะนำครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนการสอน ด้วยเทคนิควิธีที่หลากหลาย จัดสื่อเทคโนโลยี และแหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้ครูและนักเรียนได้ใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ มีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง จำเป็นต้องดำเนินการจัดโครงการพัฒนาภาวะผู้นำได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการการปฏิบัติงาน การเรียนรู้ร่วมกัน ลักษณะ PLC การวิจัยเพื่อพัฒนา มี ต้องมีความรู้ความสามารถ ด้านวิชาการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน เป็นสำคัญโดยให้บุคลากร ได้ร่วมวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์ ผู้บริหารและครูมีการวางแผนเพื่อพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน ผู้บริหารจำเป็นต้องส่งเสริมให้ครูได้มีการศึกษาดูงาน โรงเรียนที่เป็นเลิศเพื่อนำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น ควรมีการส่งเสริมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารด้านดังกล่าวให้อยู่ใน

ระดับมากถึงมากที่สุดเพื่อส่งผลถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลการจัดการศึกษาของโรงเรียน

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านผู้นำทางการบริหารจัดการ และด้านความเป็นผู้นำตามลำดับ หน่วยงานต้นสังกัดสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารควรใช้แนวทางในการพัฒนาทั้งสามด้านนี้เป็นหลัก

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปศึกษา ไปทำการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 และเขตอื่นๆ ต่อไป

2.2 ควรมีการทำการวิจัยหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหาร เพื่อนำไปใช้ในพัฒนาผู้บริหาร

2.3 ควรศึกษาถึงการรับรู้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงคุณลักษณะของผู้บริหารอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.4 จากผลการวิจัยคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 และหน่วยงานต้นสังกัด ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน